

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4533/2020
15.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Гордана Пољаковић Дафна и Мира Пољаковић, адвокати из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Душан Клиска, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 253/20 од 13.07.2020. године, у седници одржаној 15.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене, изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 253/20 од 13.07.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П2 59/2019 од 13.02.2020. године, усвојен је тужбени захтев, па је ставом првим одлучено да се мењају обавезе утврђене пресудом Основног суда у Суботици П2 1391/2011 од 23.05.2012. године, у међувремену измењене пресудом Основног суда у Суботици П2 1283/13 од 05.06.2015. године, тако што је самостално вршење родитељског права у односу на заједничко дете странака мал. ВВ, рођеног у године одређено од стране тужиоца, као оца, и тужилац, као отац обавезан да у целости издржава заједничко дете странака мал. ВВ и тужена, као мајка је обавезана да у целости издржава заједничко дете странака, мал. ГГ, рођену у године, а у преосталом делу одлука о разводу брака и о поверавању самосталног вршења родитељског права у односу на мал. ГГ, мајци, пресуда Основног суда у Суботици П2 1391/2011 од 23.05.2012. године, је неизмењена. Другим ставом изреке, промењене су у целости обавезе утврђене пресудом Основног суда у Суботици П2 1283/13 од 05.06.2015. године, тако што је одређено виђање између заједничког детета странака мал. ГГ и тужиоца, као оца, прва два месеца виђања одређеног изреком ове пресуде, на начин ближе одређен у овом ставу изреке. Трећим ставом изреке, одређено је виђање у временским периодима који према изреци ове пресуде нису резервисани за виђање између мал. ГГ и оца, између заједничког детета странака мал. ВВ и тужене као мајке, на начин ближе одређен у овом ставу изреке. Четвртим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу надокнади трошкове поступка у износу од 357.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 253/20 од 13.07.2020. године, жалба је делимично усвојена, делимично одбијена и првостепена пресуда преиначена у

делу одлуке о парничним трошковима, тако што је одређено да свака странка сноси своје парничне трошкове, а потврђена у делу о главној ствари. Другим ставом изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/14 и 87/18), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Указивање тужене на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП је неосновано, јер у поступку пред нижестепеним судовима није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона. Осим тога, указивање тужене на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није било предмет оцене овог суда, с обзиром на то да се ради о повредама које се не могу сматрати ревизијским разлогом, у смислу одредбе члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Основног суда у Суботици П2 1391/2011 од 23.05.2012. године разведен је брак парничних странака, самостално вршење родитељског права над заједничком малолетном децом ВВ, рођеним године и ГГ, рођеном године, поверено је мајци, отац је обавезан да доприноси дечијем издржавању у месечним износима од по 50 евра, почев од 01.01.2012. године, па убудуће и одређен је начин одржавања личних односа оца и деце. Тужена се није придржавала модела одржавања личних односа одређеног наведеном пресудом, па је тужилац иницирао нови спор и правноснажном пресудом истог суда П2 1283/13 од 05.06.2015. године, измењен је модел виђања оца са малолетном децом на начин ближе одређен у изреци ове пресуде. Након доношења ове одлуке, малолетни ВВ је редовно боравио у домаћинству оца и негодовао је када би требао да се врати у мајчино домаћинство, а дана 18.03.2016. године одбио је да се врати код мајке. Тужилац је покренуо парнични поступак 08.04.2016. године. Дугогодишњи конфликти и поремећај комуникације странака довели су до актуелне ситуације, мал. ВВ живи у домаћинству оца, а мал. ГГ живи у домаћинству мајке, док обоје деце остварује ретке контакте са другим родитељем. Решењем органа старатељства од 16.08.2016. године, туженој је упућена мера упозорења на недостатке у вршењу родитељског права, међутим другостепеном одлуком надлежног управног органа од 07.12.2016. године, првостепено решење је поништено са образложењем да услови за корективни надзор над вршењем родитељског права не постоје. Орган старатељства је странкама предложио саветотерапијски рад под надзором, тужилац је повремено долазио, а тужена је одбијала сеансе сматрајући да деца треба да одрастају заједно, без обзира на њихову вољу, жељу и понашање. Тужилац је рођен године, по занимању је ... и у међувремену је засновао нову заједницу живота, а садашња партнерка има дете из претходног брака са којим се ВВ лепо слаже. Тужена, рођена године, је ..., није засновала нову заједницу живота, живи у домаћинству са ћерком и одржава често контакт с мајком, а ћерку фаворизује у односу на сина. Малолетна ГГ, која има пуних ... година живи са мајком, са њом се поистовећује, доминантна је у

односу на брата, због конфликта лојалности у протеклом временском периоду одбијала је да контактира са оцем, и актуелно исказује жељу да се виђа са оцем и да преспава код њега. Мал. ВВ је стар ... година, добар је ђак, а од 18.03.2016. године непрекидно живи у очевом домаћинству и његова жеља је аутентична, односноостанак у домаћинству оца је аутентична одлука сина. Према заједничком налазу вештака психијатра и психолога, подобност обе странке као родитеља је умањена, компаративна подобност тужене је снижена и вреднује се као значајно нарушена због занемаривања улоге оца у развојном процесу деце и аутентичног подстицања развијања ових односа уз инсистирање на сопствене интерпретације породичних релација. Мишљење вештака је да тужилац има предност у односу на тужену на плану родитељске способности, док је у интересу обоје деце је да развију релације са родитељима и међусобно.

Код тако утврђеног чињеничног стања, правилан је закључак нижестепених судова да је основан тужбени захтев да се тужиоцу, као оцу, на самостално вршење родитељског права повери заједничко малолетно дете ВВ, као и одлука о начину одржавања личних односа оца са малолетном ГГ, која му није поверена на самостално вршење родитељског права, и тужене са мал. ВВ, на начин како је то ближе наведено у ставу другом и трећем изреке првостепене пресуде.

Чланом 3. став 1. Конвенције о праву детета прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом 2. истог члана прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере. Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 266. истог закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Чланом 67. Породичног закона, прописано је да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права, која се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбама члана 68.-74. Породичног закона, а суштина ових дужности права родитеља је добробит и најбољи интерес детета.

Породични закон не искључује могућност промене вршења родитељског права. Одлука о вршењу родитељског права може да се промени уколико су се значајније промениле околности након доношења те одлуке. Суд одлучујући о таквом захтеву је дужан да цени да ли је дошло до нових околности због којих је неопходно променити одлуку о вршењу родитељског права, при томе ценећи најбољи интерес детета. Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а заштита интереса детета је одлучујућа околност која се цени

приликом доношења одлуке о вршењу родитељског права, односно промене одлуке о вршењу родитељског права.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, да је правноснажном пресудом Основног суда у Суботици П2 1283/13 од 05.06.2015. године, измењен модел виђања на начин ближе одређен у изреци ове пресуде, одређен претходном правноснажном пресудом, јер се тужена истог није придржавала, да је малолетни ВВ редовно боравио у домаћинству оца и негодовао када је требао да се врати у мајчино домаћинство, а да је дана 18.03.2016. године одбио да се врати код мајке, као и да је подобност оба родитеља умањена, а подобност тужене снижена и значајно нарушена, а да тужилац има предност у односу на тужену на плану родитељске подобности, као и да је жеља мал. ВВ да живи у очевом домаћинству аутентична, то Врховни касациони суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да је дошло до промењених околности, због којих је било потребно да се промени одлука о вршењу родитељског права у односу на ранију одлуку, којом је мал. ВВ поверен мајци, овде туженој и правилно су одлучили нижестепени судови када су усвојили, као основан, захтев тужиоца.

Суд је ценио наводе ревизије, па је нашао да су исти неосновани. Врховни касациони суд сматра да је материјално право правилно примењено, те да су неосновани ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права, јер постоје околности из којих произилази да једно дете треба да буде поверено оцу, а друго мајци. И по оцени Врховног касационог суда, према околностима конкретног случаја најбољи интерес деце поуздано је утврђен у већ спроведеној судској процедури, сагласно Породичном закону.

Нису основани наводи ревизије којима се указује на садржину налаза и мишљења органа старатељства и предлог да се дете повери оцу на самостално вршење родитељског права, односно да су се стекли услови да се промени одлука о вршењу родитељског права у односу на мал. ВВ, с обзиром да су нижестепени судови приликом одлучивања, имајући у виду мишљење мал. детета у ситуацији када је способно да искаже своје мишљење о томе са којим родитељем жели да живи, као и да је аутентична жеља и одлука мал. ВВ да живи са оцем, ценили и налаз и стручно мишљење надлежног органа старатељства. Наиме, суд када је у питању најбољи интерес детета не опредељује само мишљење детета, већ и друге околности које се тичу узраста и пола детета, потреба детета, као и способност родитеља да задовољи потребе детета, што су нижестепени судови, а супротно ревизијским наводима, на правилан начин ценили и за своју одлуку дали довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и овај суд.

С обзиром да је одлучено да се самостално вршење родитељског права над мал. ВВ повери оцу, а мал. ГГ повери мајци, судови су, супротно наводима ревизије, правилном применом члана 272. став 2. истог Закона, уредили начин одржавања личних односа мал. ВВ са мајком – овде туженом, као и мал. ГГ са оцем, у складу са мишљењем и предлогом Центра за социјални рад који је усмерен на реуспостављање нарушених породичних односа и стварање емотивне блискости деце током боравка у домаћинству сваког од родитеља. Код наведеног, Врховни касациони суд налази да је на овај начин задовољен најбољи интерес оба малолетна детета и у овом делу.

Осталим ревизијским наводима се понављају наводи истицани у поступку, које је другостепени суд правилно оценио као неосноване и за ту оцену дао јасне и довољне разлоге, које Врховни касациони суд у свему прихвата.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, па је нашао да су неосновани, јер је другостепени суд у побијаној одлуци дао јасне, потпуне и правилне разлоге из којих произилази неоснованост ревизијских разлога, а које овај суд у свему прихвата.

Из напред наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић